

—Quomodo sustentantur hodieum sanctimonialium cœnobia?

R. Propriis redditibus, qui ut plurimum exigui sunt, manuum labore, uti licet, et novarum professorum dotibus, nam in noviss. Concord. sic dicitur ad calcem eorum quæ de sanctimonialibus suprascripta sunt, «Nemini ad religiosam professionem aditus patebit nisi prius ejus sustentationi debita forma provisum sit.» (1)

Clarius autem in versione hispanica de fœminis tantum fari apparet (2).

—Quid vero de sustentatione virorum regularium?

R. «Regium gubernium sustentationi domorum et religiosarum familiarum, de quibus in articulo vigesimo nono mentio fit, aptiori, quæ par erit, ratione prospiciet.» (Art. 35.)

—Quid in Conventione accessoria ad noviss. Concordiam?

R. Bona quoque cœnobiorum sanctimonialium venundantur, data illis quantitate æquivalenti titulorum, ut e publico ærario redditus habeant (3).

—Si vero hi redditus non sufficiant?

R. Hoc in casu publicum ærarium, juxta ea qua in noviss. Concord. tractantur, ad vitæ sustentationem taxatam quantitatem fert; templa quoque restaurare et etiam ædificare tenetur, pariterque duarum sanctimonialium qui voce vel organo in unoquoque cœnobio canant, capellani

(1) Ex Regio decreto, lato die 26 Martii, 1852, conceditur ab Statu cuique monasterio summa ducentorum aureorum (200 *ducados anuales*) pro sustentandis duobus religiosis, quæ voce vel organo canant. Hæ vero sine dote admittuntur.

(2) No se procederá á la profesion de *ninguna religiosa* etc. V. en el apéndice.

(3) Ley de 4 de Abril de 1860.

«Los Obispos, en conformidad de lo dispuesto en el artículo 35 del Concordato, distribuirán entre los conventos de monjas existentes en sus respectivas diócesis las inscripciones intransferibles correspondientes, ya a los bienes de su propiedad, que ahora se cedan al Estado, ya á los de la misma procedencia que se hubieren vendido, en virtud de dicho Concordato ó de la ley de 1.º de Mayo de 1856. La renta de estas inscripciones se imputará á dichos conventos como parte de su dotacion.» (Art. 12.)

quoque ac sacristæ cultusque sustentationi in monialium cœnobiis manum porrigere (1).

—Cui competit capellanos et sacristas pro cœnobiis Sanctimonialium designare?

R. Episcopis aliisque Prælati, nam hoc jus, ab illis reclamatum, denique tandem a gubernio commissum ipsis, et insimul redditus ad sustentationem nominatorum ex ærario taxati sunt (2).

Capellani tamen qui nominentur debent esse religiosi ejusdem ordinis, eorumque qui a cœnobiis profligati fuerunt, (vel ut vulgariter dicuntur *exclaustrati*), si ipsorum copia sit.

LECTIO LXXXIV.

DE CAPELLANIIS ET OFFICIIS ECCLESIASTICIS.

—Quid est Capellania?

R. Titulus ecclesiasticus jus conferens ad percipiendam quamdam portionem reddituum, certaue religiosa onera levanda, vel officia adimplenda, ex fundatoris voluntate (3).

—Quotuplices sunt capellaniæ?

R. Ecclesiasticæ et laicales.

2.º Collativæ et electivæ-collativæ.

3.º Familiares et liberæ collationis: familiares vero iterum sunt.

4.º Patronatus passivi et patronatus activi et passivi.

5.º Ad locum fixum et cum officio proprio, seu residenziale et sine loco nec officio.

6.º Denique sunt aliquæ rationem majoratus (*amayoraz-*

(1) Vide in append. art. 13, dictæ legis.

(2) «Que en lo sucesivo se verifiquen por los reverendos Prelados los referidos nombramientos de capellanes y sacristanes de los conventos de religiosos, debiendo procurar que dichos cargos sean desempeñados por exclaustrados con pension del Estado etc.» (Real órden de 6 de Junio de 1858.)

(3) Capellaniæ, ita dictæ quod ut plurimum significant obligationem celebrandi Missæ sacrificium, vel certa ministeria præstandi statis diebus in certa capella sive altari, argum. Can. 30 de conces. dist. 1.ª (Ita Berardi cap. de benef. impropriis ad calcem vol. II.)

gadas) habentes, quæ ideo prouti illi vocantur, saltuariæ, descendentes, primo genituræ, secundo genituræ, etc.

—Quando Capellania dicitur ecclesiastica?

R. Hæc nomine tantum a beneficiis simplicibus differt, qua de causa in praxi his annumerari debet. Dicitur ergo Capellania ecclesiastica—titulus quidam ecclesiasticus qui ex canonica fundatione ab ordinario confertur clerico ad religiosa quædam opera exercenda juxta fundatoris, sive ecclesiastici sive sæcularis voluntatem.

—Quid ergo requiritur essentialiter ut aliqua Capellania sit ecclesiastica?

R. Habes in definitioe. 1.º Ut fundationis tabullæ ab Episcopo vel ordinario approbatæ sint. Superfluum foret dicere vel *ab Apostolica Sede*, nam si potest approbare Episcopus multo magis poterit Rom. Pontifex.

2.º Ut collatio detur ab ordinario scriptis litteris, quo casu clarum est non posse dari laico, nec multo minus feminae vel puero, sed tantum clerico saltem prima tonsura initiato. Et probatur ex resolutione lata hoc ipso anno 1866, die 19 Januarii (1). Si secus fiat erit Capellania laicalis vel forsitan pium opus (*Patronato de legos*).

—Capellania ecclesiastica potest esse juris patronatus laicalis?

R. Af. Unde laicitas non ex patronatu sed ex fundatione requirenda est, si duo allatæ conditiones deficient. «Non idcirco quod aliqua Capellania juri patronatus laicorum obnoxia sit dici potest laicalis; nam etiam beneficia sunt, quæ eidem laicorum juri subsunt, et nihilo secius non deficiente decreto erectionis canonicæ et bullarum institutionis expeditione, non desinunt esse vera beneficia» (1).

—Quæ Capellania dicitur collativa?

(1) Hæc doctrina tam clara, quam solida disciplinæ praxis, apprimè et nuper explicata est in latinis ephemeridibus, quæ Romæ prodeunt. *Acta ex his decerpta* etc. Vide vol. primum huic anno 1866 respondentem, fol. 618 et 634 app. 23 de differentia inter capellanas ecclesiasticas et laicales.

(2) Ibidem fol. 619. Et nota bene opus citatum privata auctoritate condi, attamen cum ex resolutionibus Congregationum, et Romæ, sub inspectione clarissimorum virorum edatur, non parvam illi deberi reverentiam.

R. Illa quæ vere ecclesiastica est, ut pote ordinarii collationem spectans ante possessionem, seu corporalem institutionem. Quod si Patroni sive sæcularis sive ecclesiastici præsentationem spectare debeat potius dicitur electiva-collativa, secus mere collativa.

—Quænam sunt circa capellanas regulæ?

R. In casu dubii ecclesiasticæ censentur.

2.º Meliores sunt ecclesiasticæ quam laicales: illæ beneficiis, hæc anniversariis ut plurimum assimilantur.

3.º Meliora etiam quæ residentiam et officium habent in parochorum auxilium et cultum.

4.º Cæterum laicales civilibus legibus, juxta Berardi doctrinam, aliquando reguntur.

—Quid ergo de Capellaniis familiaribus?

R. Hæc, quæ apud nostrates frequentiores erant, sive ecclesiasticæ sive laicales forent, conferri debebant cuidam personæ familiæ fundatoris, juxta illius mentem et designationem. Si patronus nominator erat etiam e familia fundatoris, dicebatur Capellania cum patronatu activo et passivo: si vero electio vel presentatio fiebat ab ordinario, vel aliquo collegio aut dignitate, dicebatur Capellania patronatus passivi.

—Quid vero de Capellaniis ad locum et officium fixum?

R. Hæc, quæ nobiliores et Ecclesiæ utiliores sunt, aliquando etiam beneficiis assimilantur: si ecclesiasticæ collationis sint, parochiis adjiciuntur ut in illis instar coadjutorum sint, et si hospitalibus vel oratoriis publicis annectantur cum dictis conditionibus, quasdam functiones spirituales exercent sub parochi tamen delegatione et inspectione» (1).

(1) Cum hæc lectio typis donatur prodit in lucem Regium Decretum ad parochiarum in Hispania novam descriptionem faciendam, collatis cum Nuntio Apostolico consiliis, latum die 15 Februarii anni 1867.

«Las capellanías residenciales, cualquiera que sea su patronato, que tengan inherente la obligación de asistir al confesionario, prestar otros servicios en la parroquia y auxiliar en su caso al párroco, se considerarán beneficios coadjutoriales.» (Art. 9.)

Idem de beneficiis simplicibus et residencialibus quamvis patronatus particularis sint, nec obligationem habeant auxiliandi parochum. (Art. 10.)

His anumerantur Capellaniæ Regiæ, militum et monialium, de quibus supra dictum est. De capellanis vero hospitalium, hospitiorum et cœmeteriorum dicemus modo.

—Capellaniæ laicales possunt fundari etiam in loco et cum officio?

R. Af. Et quidem cum canonica erectione, ita ut Missam dicat in altari determinato, hora fixa, et cum obligatione audiendi confessiones, aliaque religionis munia obeundi. Nam si Episcopus foundationis tabullas approbaverit, litteræ vero collationis ab eo non dentur, sed sufficiat electio patroni, ut inducatur in corporalem institutionem seu possessionem, Capellania laicalis erit (*patronato de legos*).

—Quid de capellanis quæ etiam a fœminis vel pueris haberi possunt?

R. Hæ capellaniæ laicales, saltem in Hispania, plus majoratus palliati quam veræ capellaniæ erant.

Equidem a tempore Regum Catholicorum, et Legum apud Taurinas curias editarum, in majoratus (*mayorazgos*) agi cœptum est, plures enim et ignobiles fundati erant, et quidem ad ridiculam vanitatem et ignaviam, ita ut ex illis magna et stultorum et parasitorum caterva surgeret. Tunc autem quam plures vanitate ducti cæperunt sub nomine capellaniarum laicalium fundare majoratus palliatis, ut familiarum suarum vanitati consulerent, cum exigua Ecclesiæ utilitate, magnaque reipublicæ perniciæ, qua de causa civiles leges in illos desævire cæperint, non semper consultis æquitatis et Ecclesiæ juribus; donec ad nuperas leges ventum, quibus triticum cum zizaniis pari modo eradicata sunt.

—Quænam est in Hispania origo historica vocis Capellania?

R. Vix usque ad sæculum XII nec capellæ vox invenitur, multo minus capellaniæ. Forte primum monumentum in Bulla Urbani II, modo citata.

—Quid de illis S. Synodus?

R. Nec nomen quidem earum in illius actis reperitur: loquitur autem de beneficiis simplicibus, sub cujus nomine capellanas ecclesiasticas, et præsertim collativas, comprehendendi, easquæ vix a beneficiis distingui jam dictum est.

—Quænam ergo de his simplicibus beneficiis?

R. 1.º Ut ex aliqua parte reddituum aliquorum simplicium beneficiorum minorum ordinum functiones exercentibus stipendiâ assignentur (Sess. XXIII, cap. 17). Lect. LXVI, fol. 327.

2.º Ut ecclesiasticum beneficium habenti quod ad vitæ sustentationem insufficientis sit liceat nihilominus aliud sufficiens, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat eidem conferre. (Sess. XXIV, cap. 17). V. Lect. LXXVII, fol. 377.

3.º Ut beneficia curata in simplicia non convertantur. (Sess. XXV, cap. 16). V. supra. Lect. LXXVI, fol. 374.

—Quid de illis *Apostolici Ministerii* Bulla?

R. Fori privilegio privat eos qui prima tonsura initiati attamen nec beneficium habent, nec habitum clericalem gestant, nec ecclesiæ adscribuntur. «Ubi vero reperiantur clerici capellanas, vel beneficia cujuscumque etiam tenuis redditus obtinentes, cujus improba vita aliis offensionem præbens destruat potius quam ædificet, vel concubinariis aut fœneratores, vel ebrietati ludisve alcarum dediti vel satores rixarum, vel negotiatores, vel arma gestantes, vel incertis sedibus vagantes, vel clericalem habitum tonsuramque non deferentes, vel ecclesiastica immunitate in fraudem tributorum et vestigialium a laicis non exemptis solvendum temere abutentes, vel qui demum similia aut majora crimina patrant numero magis quam merito ad Ecclesiam pertinere visi fuerint (1) Episcopi *præmissi tamen necessariis monitionibus servatisque aliis de jure servandis* contra ipsos ad pœnas a Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, et a sacris Conciliis impositas et etiam ad privationem beneficiorum capellaniarum et ecclesiastico-

(1) Ex his gravissimis verbis, quæ teterrimo calamo scripsit forsitan Card. Belluga, hujus Bullæ supplicator, inferre licet quem in despectum jam tunc temporis in Hispania venissent capellani, præsertim laicales, quorum ignorantia et ignavia omnibus notæ erant. Unde non dolenda foret eorum profligatio si facta fuisset a quibus et quomodo fieri debebat. Idem etiam pius Rex Carolus II anno 1677.

«Por quanto la mayor causa de la relajacion del estado eclesiástico secular y crecido número de eclesiásticos nace de la multitud de capellanas, que hay en estos reinos etc.» Ley 1.ª, tit. 16, lib. 1.º de la Novis. Recop.

rum officiorum in omnibus illis casibus, in quibus prædicta privatio a sacris canonibus imposita est, humanis quibuscumque rationibus posthabitis procedant, memores seipsos neglectæ subditorum emendationis condignas, Deo vindice pœnas persoluturos. (Art. 6.)

—Quid vero eadem Bulla de capellaniis tenuis redditus?

R. Et quoniam in prædictis Hispaniarum regnis reperiri intelleximus beneficia et capellanas, etiam de jure patronatus vel ecclesiastici, vel laicorum, nullo tamen certo proventu instructas, vel adeo tenui, ut nec ad dimidiam, nec ad tertiam partem congruæ pro clericis ad sacros ordines promovendis necessariæ ascendat; malis haud quidem levibus inde erumpentibus occurrere cupientes, statuimus et mandamus, *quod Episcopi ad beneficiorum et capellaniarum, quæ nullum certum redditum habent, suppressionem statim deveniant.*» (Art. 8.)

—«Quid de aliis vero beneficiis et capellaniis quarum certus annuus fructus ad memoratam saltem tertiam congruæ partem non ascendit?»

R. «Decernimus nulli in posterum conferendam esse primam tonsuram ratione juris assequendi aliquod ex dictis beneficiis et capellaniis.» (Ib.)

—«Utque patronatum jura quantum fieri possit salva remaneant?»

R. «Liceat patronis tam ecclesiasticis quam laicis ad dicta beneficia et capellanas nominare, *non tamen veluti ad beneficia ecclesiastica requirentia in nominandis primam tonsuram sed tamquam ad legata pia;* et nominati, tametsi primam tonsuram non habentes, ea retinere possint uti pia legata, cum onere adimplendi omnia onera a fundatoribus injuncta.» (Ib.)

—Quid autem posteriores leges?

R. Aliæ latæ fuerunt contra inconvenientes capellaniarum fundationes: aliæ vero ad reductionem fundatarum. Primæ continentur in tit. 12, libri 1, Noviss. Recop.: secundæ vero in tit. 14. Illæ a Philippo II et V, hæc vero a Carolo III et IV latæ sunt.

—Quid circa immoderatum capellaniarum numerum?

R. Philippus II, ad supplicationem curiarum anni 1593,

vetuit Episcopis cogere ordinandos ut e patrimoniis suis capellanas fundarent. Philippus V, ex Concord. anni 1737, vetuit pariter hasce immoderatas fundationes; quin etiam anno sequenti (1741) prohibuit hæc beneficia fundari temporaliter, cum ex sacris canonibus et Concordia anni 1737 non nisi perpetua et beneficia et Capellaniam esse deberent (1).

—Quid vero circa suppressionem vel reductionem capellaniarum Carolinæ leges?

R. Carolus III, relicto Patris pio itinere, per se ipsum, irato Marte, inconsultaque Sancta Sede contra capellanas indiscriminatim et malesuasus agere cœpit. Inde latæ plures leges, ab anno 1769 ad 1785 (2), in quibus, veluti Ecclesie Hisp. Pontifex, non tantum capellanas suppressere jussit, sed etiam modum suppressionis faciendæ præscripsit, quæ quidem, ordinationes, quamvis forsitan bonæ forent, tamen ex incompetencia legislatoris, vel ex aliis causis, vix aliquod remedium pepererunt.

—Carolus IV eadem via perrexit?

R. Af. Nam anno 1796 vetuit capellanas sine Regio ac prævio assensu fundari, et ad earum erectionem decreta ad majoratum fundationes adhiberi; nam, prout dictum est, capellaniam majoratum modo persæpe erigebantur (3). Quoad suppressionem vero vetuit etiam beneficia simplicia aliis curatis sine Regis quoque uniri licentia (4).

—Quænam sunt notabiliores ac recentiores leges post. Noviss. Recopilationem latæ?

R. Lege data die 11 Octobris 1820, patronatus, vinculationes, aliaque hujusmodi funditus eversi sunt, prohibitaque restauratio eorum vel nova fundatio (5).

Hæc lex eversa fuit anno 1824, restituta vero die 6 Julii 1835 quoad vinculationes, die vero 19 Augusti 1841, gras-

(1) Tit. 12, libro 1.º de la Noviss. Recop. leyes 1.ª, 3.ª y 5.ª

(2) Vide tit. 16, lib. 1.º

(3) Ley 6.ª, tit. 12, libro 1.º El Real decreto sobre mayorazgos era el de 1789, ley 12, tit. 17, lib. 10 de la Novis. Recop.

(4) Ley 9, tit. 16, lib. 1.º

(5) «Quedan suprimidos todos los mayorazgos, fideicomisos, patronatos y cualesquiera otras vincuciones de bienes raíces etc.» (Art. 1.º de la ley de 1820.)